

Izvješ e medijskih objava

18.02.2016

Muzeji Hrvatskog zagorja

17.2.2016	Dugoselska kronika	Stranica/Termin: 8	Hrvatska
Naslov:	SDPova javna tribina o „zamrznutom“ projektu Muzeja u Dugom Selu		
Sadržaj:	Svake No i muzeja, unatrag etiri godine, SDP Dugo Selo nastoji ukazati na problem nepostojanja adekvatnog muzejskog prostora u Dugom Selu, iako za njegovo osnivanje i sam rad postoje uvjeti. Naime, na javnoj tribini koja je održana u Gradskoj vije nići, 29. sije nja,		
Autor:	I. G. O.		
Rubrika, Emisija:	/	Žanr: izvješ e	Naklada: 1.700,00
Ključne riječi:	NEANDERTALCI, MUZEJ KRAPINSKIH NEANDERTALACA, MUZEJI HRVATSKOG		
17.2.2016	More	Stranica/Termin: 148	Hrvatska
Naslov:	Hvarske kamene ribe		
Sadržaj:	BROJNE ZANIMLJIVOSTI I SVIJETU ZNANOSTI VE POZNATE INJENICE JOŠ UVIJEK NEGDJE STOJE NEOTKRIVENE I NETAKNUTE. ME U NJIMA SU FOSILI RIBA SA UVANI U VAPNENCIMA NAŠEGA PRIOBALJA		
Autor:	Napisala Katarina Krizmani		
Rubrika, Emisija:	Feljton	Žanr: izvješ e	Naklada: 20.000,00
Ključne riječi:	MUZEJI HRVATSKOG ZAGORJA, MUZEJ KRAPINSKIH NEANDERTALACA, DRAGUTIN		
17.2.2016	www.akademija-art.hr	Stranica/Termin:	Hrvatska
Naslov:	Mak Melcher: Triptih		
Sadržaj:	U nastavku pro itajte više o radu, u tekstu Fe e Gavrilovi a Veliki trodijelni reljef Maka Melchera, svojom ispucanom glinenom površinom, pri vrš enom za nosa e na zidu, podsje a na strukture Glihinih groma a, na fotografiju Zemlja že a Milana Pavi a (1953.), ili na opore		
Autor:	Akademija-Art on 17 Velja a 2016.		
Rubrika, Emisija:		Žanr: Internetsko	Naklada:
Ključne riječi:	GALERIJA ANTUNA AUGUSTIN I A		
17.2.2016	www.culturenet.hr	Stranica/Termin:	Hrvatska
Naslov:	Triptih - Mak Melcher		
Sadržaj:	Izložba pod nazivom 'Triptih' Maka Melchera otvara se u etvrtak, 18. velja e, u 20 sati, u zagreba koj Galeriji Mazuth. Veliki trodijelni reljef Maka Melchera, svojom ispucanom glinenom površinom, pri vrš enom za nosa e na zidu, podsje a na strukture Glihinih groma a, na		
Autor:			
Rubrika, Emisija:		Žanr: Internetsko	Naklada:
Ključne riječi:	GALERIJA ANTUNA AUGUSTIN I A		

Naslov: SDP-ova javna tribina o „zamrznutom“ projektu Muzeja u Dugom Selu

Autor: I. G. O.

Rubrika/Emisija: /

Žanr: izvješće

Površina/Trajanje: 594,51

Naklada: 1.700,00

Ključne riječi: NEANDERTALCI, MUZEJ KRAPINSKIH NEANDERTALACA, MUZEJI

SDP-ova javna tribina o „zamrznutom“ projektu Muzeja u Dugom Selu

Svake Noći muzeja, unatrag četiri godine, SDP Dugo Selo nastoji ukazati na problem nepostojanja adekvatnog muzejskog prostora u Dugom Selu, iako za njegovo osnivanje i sam rad postoje uvjeti. Naime, na javnoj tribini koja je održana u Gradskoj vijećnici, 29. siječnja, prezentiran je projekt uređenja Kulturnog centra za posjetitelje iz 2007. godine kojim je osmišljen muzejski gradski prostor, kao i multifunkcionalni prostor za neka buduća kulturna događanja. „Isti projekt je sljedeće godine stopiran, nakon smjene gradske vlasti, čime je nanijeta nesaglediva šteta Dugom Selu, imidžu i percepciji grada zagrebačkog prstena. Time je izgubljen i potencijal koji kulturna ponuda ima za razvoj turizma, ali i za razvoj svih ostalih djelatnosti. Grad koji nema muzej rijetkost je u Hrvatskoj, a mi smo takav grad“, poručio je tom prilikom predsjednik SDP-a Dugo Selo Aleš Vokurka. O samom projektu zainteresirani auditorij u Gradskoj vijećnici podsjetio je potpredsjednik SDP-a Dugo Selo Boris Mahač. On je aktivno bio involviran u projekt obnašajući u tom razdoblju dužnost gradonačelnika. Grad je tada naručio izradu idejnog projekta uređenja zgrade starog Doma zdravlja, inače povijesne kurije obitelji Drašković, a u svrhu Kulturnog centra za posjetitelje. „Grad je nastojao očuvati povijesnu zgradu u samom centru grada te dogovorio sa

Zagrebačkom županijom koja je bila vlasnik tada, odnosno Domom zdravlja Zagrebačke županije, budući način najmanje na 20 godina“, pojasnio je početke Mahač, dodajući kako je za isti objekt tada bio zainteresiran i „Agrokor“. Projekt uređenja budućeg Kulturnog centra za posjetitelje izradila je tvrtka „Nova-invest“ d.o.o. iza koje stoje brojne reference, kao što je uspješni Memorijalni centar Nikola Tesla u Smiljanu te Muzej krapinskih neandertalaca. „Dugoselski Centar na inovativan, u tadašnje vrijeme, ali i za današnje prilike vrlo aktualan, interaktivan način donosi priču o povijesti Dugog Sela, važnim povijesnim detaljima, njegovom bogatom

naslijeđu – od vremena templara do suvremenih dana. Na katu je planirana velika multifunkcionalna dvorana za sjednice, izložbe, koncerte i druge prigode, dok su u potkrovlju planirani prostori za Glazbenu školu s ukupno 6 učionica koji se mogu i prenamijeniti za ostale sadržaje“, rekao je Mahač. U projekt je uloženo ukupno 400.000 kuna, od čega je 100.000 kuna dobiveno iz Zagrebačke županije, a određena sredstva dotirana su i iz Ministarstva kulture. „Krajem 2007. godine zatražena je i dobivena građevinska dozvola, koja je i dan danas važeća, s obzirom na to da su u međuvremenu pokrenuti radovi na krovu, no više od toga nije napravljeno,

što više zgrada propada“, napomenuo je Mahač. Pozvao je prisutne gradske vijećnike Nenada Paniana i Jasminku Kokot Bambić, među kojima su bili nazočni i predstavnici ostalih stranaka - ORAH-a Dugo Selo, predsjednik Dean Novački, da se o ovoj tematici nastoji pokrenuti pozitivna rasprava na Gradskom vijeću, što su i prisutni konstatirali kako je nužno o inicijativi realizacije muzeja u Dugom Selu upoznati što širu javnost i građane, putem medija i društvenih mreža. „Realizacijom ovog projekta pokazat ćemo kako građani Dugog Sela poštuju sebe i svoju tradiciju“, poručio je na kraju Vokurka. ■ I.G.O.

Naslov: Hvarske kamene ribe

Autor: Napisala Katarina Krizmanić

Rubrika/Emisija: Feljton

Žanr: izvješće

Površina/Trajanje: 3.784,35

Naklada: 20.000,00

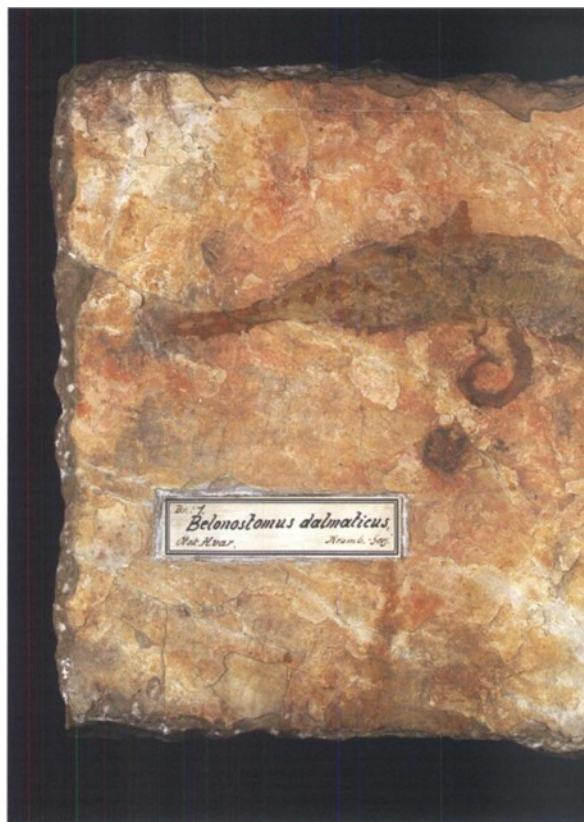
Ključne riječi: MUZEJI HRVATSKOG ZAGORJA, MUZEJ KRAPINSKIH NEANDERTALACA,

FELJTON

U POTRAZI ZA IZGUBLJENIM VREMENOM

Hvarske kamene ribe

Leto je vrijeme kada morska obala u Hrvatskoj postaje evidentno prenapučena. Turisti sa svih strana svijeta hrle k Jadranu, ne bi li se nauživali sunca, mora, a vjerujem i mnogih drugih ljepota. U vrijeme kada se ukupno stanovništvo Hrvatske gotovo utrostruči na istoj zadanoj jedinici kopna, pitanje je postoji li još uopće nešto što je ostalo skriveno ljubopitljivom i znatiželjnom turističkom oku. Jer njih, turiste, navodno, sve zanima, zavire u svaki i najskriveniji kutak, saznaju sve što treba znati, iskopaju sva skrivena blaga... Nova generacija turista više ne ide na odmor. Jer, osim što je željna užitka i zabave, nova generacija turista fokusirana je i na prirodnu podlogu, i na povijest, i na kulturnu baštinu. Ne prepuštaju ništa slučaju. Ipak, brojne zanimljivosti i svijetu znanosti već poznate činjenice možda još uvijek stoje negdje neotkrivene i netaknute, turistima neznanne, iza one tanke linije koja razdjeljuje javno od tajnoga. I možda još negdje, u nekom kamenu, na nekoj plaži ili u nekom plićaku stoji zapisana i čeka,

BROJNE ZANIMLJIVOSTI I SVIJETU ZNANOSTI VEĆ POZNATE ČINJENICE JOŠ UVIJEK NEGDJE STOJE NEOTKRIVENE I NETAKNUTE. MEĐU NJIMA SU FOSILI RIBA SAČUVANI U VAPNENCIMA NAŠEGA PRIOBALJA

Napisala **Katarina Krizmanić**
Fotografije **Katarina Krizmanić,**
Nives Borčić

velom tajni zapretna, neka lijepa priča o nekom davnom, izgubljenom vremenu...

O geološkoj prošlosti, fosilima i milijunima godina

Raspored kopna i mora na našem planetu, dakako, nije uvijek bio ovakav kakav je danas. Zemlja je, u svojoj dugoj evolu-

ciji, a pod utjecajem različitih fizičko-kemijskih i inih procesa, često mijenjala svoje obrise. Drugim riječima, to znači kako je moguće da je, u danas nekom udaljenom kutku, negdje daleko na kopnu ili pak visoko na planini, u određenom razdoblju Zemljine prošlosti na tom istom mjestu nekada bilo more. Kako to znamo? Vrlo jednostavno. Tome nas uči geologija, znanost koja se bavi svim procesima vezanim uz Zemlju kao dinamičan planet, pokušavajući pružiti odgovore na pitanja kako je Zemlja nastala i na koji način se u prošlosti mijenjala. U svemu tome veliku pomoć pružaju i fosili, ostaci nekadašnjih živih organizama koje danas nalazimo u stijenama i koji nam daju obilje podataka o nekadašnjem životu i mogu ispričati vrlo zanimljive priče.

U našim prebrzim životima, kada se sve događa gotovo trenutačno, teško je pojmiti koliko je dugačko razdoblje od, recimo, stotinu milijuna godina. Osvrnemo li se na dugu vertikalu geološke prošlosti što ju još zovemo geološkim stupom, stotinu milijuna godina naći će se pri kraju ere mezozoika, usred razdoblja u geologiji nazvanome kreda. Milijun godina u dugoj kronici geološke prošlosti trajalo je

▲ *Thrisops microdon* HECKEL, gornja kreda, otok Hvar (iz fundusa Hrvatskoga prirodoslovnog muzeja)

◀ *Belonostomus dalmaticus* KRAMBERGER-GORJANOVIC (iz fundusa HPM)

▲ Pločasti vapnenci otoka Hvara

otprilike koliko i treptaj oka u ljudskom životu. Kakav je bio živi svijet, kako je, uopće, bio oblikovan krajolik prije toliko mnogo milijuna godina, mogu nam ispričati brojni fosili sačuvani u vapnencima našega priobalja.

Teško je i zamisliti kako bi bilo, primjerice, stajati na obali tog prastarog mora koje je postojalo u vrijeme krede. Moj je otok Hvar, zajedno s ostalim jadranskim otocima, bio posve plitko more što je prekrivalo prostranu karbonatnu platformu, i nije lako domisliti se koje su vrste životinja i biljaka nastanjivale ove prastare krajolike. No, sigurno je jedno: nekada, kao i danas uostalom, more je obilovalo životom, a najpoznatiji morski sta-

novnici su, naravno, ribe. Ova će priča biti o ribama, ali onima koje nalazimo sačuvane u kamenu.

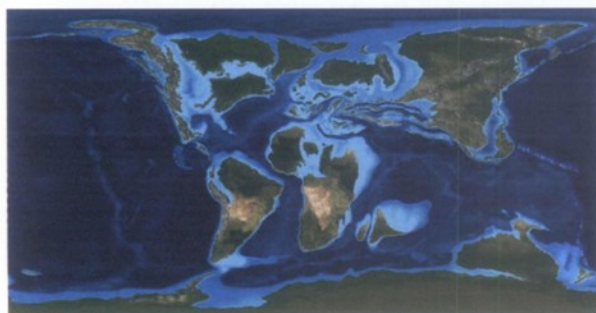
O naslagama s fosilnim ribama

Naslage s fosilnim ribama (tzv. *ichtioferne* naslage) otoka Hvara, prema svjetskim udžbenicima paleontologije, ubrajaju se u klasična nalazišta fosila iz razdoblja gornje krede. Znale još od davnina i svijetu obznanjene po putopiscu Albertu Fortisu iz 18. stoljeća, tek su sustavnim istraživanjima Dragutina Gorjanovića-Krambergera ušle u svjetsku literaturu. Gorjanović je proučavajući i opisujući kredne ribe dalmatinskoga otočja (Hvara, Brača i Šolte), kao i fosilne ribe tršćanskoga krša

(Komena i Mrzleka), obznanio mnogobrojne nove vrste i rodove izumrlog svijeta prošlosti. Njegovi potanki opisi, morfološka analiza i usporedba s drugim sličnim nalazima i danas su temeljne spoznaje suvremene paleontologije vertebrata i sadržaj mnogih udžbenika.

Međutim, nisu fosilne ribe baš tako česti nalazi da ih možete susresti na svakom koraku. Na otoku Hvaru naslage u kojima su pronađene fosilne ribe nalaze se u središnjem dijelu otoka u prostoru između Vrbanja i Vrboske, u tzv. *facijesu* pločastih vapnenaca. Facijes određuju sveukupne značajke stijene: i litološke i paleontološke i mineraloške i strukturne. Facijes pločastih vapnenaca vrlo je prepoznatljiv i znakovit i ima veliko pružanje duž Jadranske karbonatne platforme. Izdanci tanko uslojenih pločastih vapnenaca različitih litoloških karakteristika uočljivi su na niz lokaliteta duž jadranskog obalnog pojasa. Ovim su naslagama i znanstvenici i laici već više od dvije stotine godina posvećivali osobitu pozornost, prvenstveno zbog relativno čestih nalaza vrlo atraktivnih fosilnih kralješnjaka, posebice riba koje su danas, na žalost, raštrkane po brojnim privatnim zbirkama, samostanima, te svjetskim znanstvenim institucijama i muzejima.

Pločasti su vapnenci od primarnog interesa mnogim paleontolozima jer se smatraju tzv. *Fossilagerstätten*. To su akumulacije fosila koje brojnošću i /ili kakvoćom očuvanja daju neobično veliku količinu paleontoloških podataka. Već je potkraj 19. stoljeća bečki geolog Stache uveo u znanstvenu literaturu tzv. *ichtioferne* škriljavce prikazujući pločaste vapnence Komena u Sloveniji i obalnih područja

◀ Raspored kopna i mora u vrijeme gornje krede (razdoblje od prije cca 100 do 65 milijuna godina)

FELJTON

U POTRAZI ZA IZGUBLJENIM VREMENOM

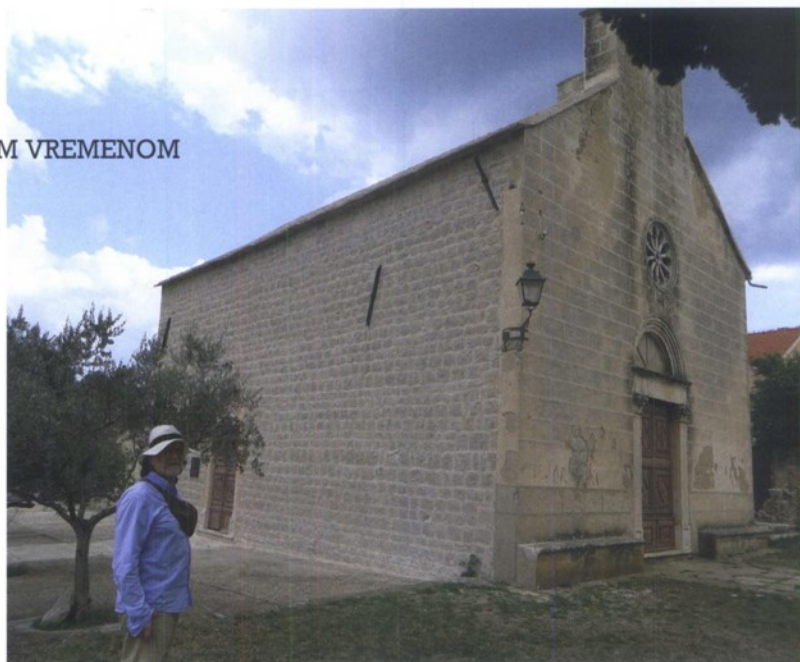
Hrvatske (Hvar), i sve otada oni su tema brojnih radova i rasprava. Ovaj facijes s posebnim paleogeografskim i sedimentacijskim obilježjima taložio se u plićinama nekadašnjeg velikog tropskog mora Tethys, koje se od paleozoika do tercijara pružalo između euroazijskog i afričkog kontinentalnog bloka. Pločasti vapnenci pojavljuju se samo na nekim dijelovima unutar velikog plitkomorskog karbonatnog bazena, gdje su dominantni razvoj imali tzv. rudistni vapnenci (o njima možda nekom drugom prigodom). Zbog stalnih vertikalnih oscilacija neki su prostori dobivali katkada obilježja zatvorenih laguna, zaštićenih sredina s ponešto reduktivnim svojstvima, gdje su te ribe ugibale, padale na dno i bivale prekrivene sedimentom.

Međutim, fosilizacija ribe je zapravo izniman proces (jer su uginule ribe podložnije raspadanju od ostalih kralježnjaka), izravno povezan sa zamršenom morfologijom ovih vertebrata, ovisan i o brojnim drugim biološkim i fizičkim parametrima koji kontroliraju posebne uvjete morskog dna, kao prerogativa za fosilizaciju. Treba naglasiti da niti će svi pločasti vapnenci sadržavati fosilne ribe, niti će fosilne ribe biti pronađene isključivo u pločastim vapnencima, odnosno, sačuvat će se pod uvjetima kada su svi paleoekološki parametri u savršenoj interakciji.

O Ksenofanu i Fortisu

Osvrnemo li se malo na povijesne tragove, saznat ćemo da je prvi zapis o nalazima fosilnih riba na otoku Hvaru (Parosu) datira još iz antičkih vremena. Naime, Hipolit bilježi kako je „Ksenofan (570. pr. Kr. - 480. pr. Kr.) u Sirakuzi, u kame-nolomu našao otisak ribe i morskih pasa, na Parosu unutar stijene otisak srdele, a na Meliti otiske svih mogućih morskih životinja“.

Kada bi spekulacija o Ksenofanovu nalazu "fosila srdele (ἀφύρη) u dubini stijene" na otoku Hvaru, Parosu (čak 100-150 godina prije nego što je 385./4. godine prije Krista Hvar prvi puta spomenut), i bila

▲ Crkvice sv. Nikole u Starome Gradu na Hvaru

istinita, to bi zapravo bilo prihvatljivo, štoviše i vrlo vjerojatno. Paleontologija je, naime, znanost koja se bavi proučavanjem fosila, ostataka nekada živih bića, koji su na Zemlji živjeli u isto vrijeme kada su stijene koje izgrađuju otok Hvar nastajale. Dakle – desetine i stotine milijuna godina prije no što se čovjek nastanio u Grapčevoj i drugim špiljama, izgradio prve nastambe i stvorio civilizaciju sunca. Otok Hvar izgrađen je najvećim dijelom od karbonatnih stijena (vapnenaca i dolomita), nastalih u razdoblju koje u geologiji nazivamo kreda, starih od 135 do 65 milijuna godina. Mlade su naslage, paleogenske i kvartarne, ograničene na uže područje, odnosno na tek nekoliko lokaliteta. Podatke o starosti stijena odavno su prikupljali i još prikupljaju geolozi, upravo temeljem paleontoloških istraživanja, odnosno proučavanjem fosila. Važnost fosila, dakle, u svakom je slučaju neupitna, kako u znanstvenom smislu, tako i u

popularnom. Ljudi su oduvijek bili fascinirani nalazima tragova života u stijenama. Prvi važniji zapis o paleontološkim nalazima na otoku Hvaru dao je Alberto Fortis, još daleke 1774. godine u svojem djelu "Viaggio in Dalmazia".

Pročitamo li zapise s njegova puta po Dalmaciji, koje je ovaj putopisac i prirodoslovac, u duhu prosvjetiteljstva objavio prije više od dva stoljeća, skupljene u poglavlju naslovljenom "O otoku Hvaru", naći ćemo bilješke, vrlo zanimljive i prilično detaljne za ono vrijeme, ne samo o krajobrazu i o prirodi, već također i o okaminama koje se u stijenama ovoga područja mogu pronaći:

"Iz Staroga sam Grada na konju otišao do malog zaljeva Žukove gdje nalaze dovoljno siguran zaklon ribarski čamci. Tu se na morskoj obali vade duguljaste bjeličaste mramorne ploče kojima se otočani u Dalmaciji općenito služe za pokrivanje kuća. Često se dogodi da se pri kаланju velikih listova te vrste kamena otkriju otisci morskih biljaka i riba koje nisu poznate u našim morima; ali vrlo je rijedak slučaj da se nađu otisci i okamenjene kosti riba; biljni su nalazi pak vrlo česti, ali njihove vrste nisu dovoljno brojne. Rijetko se nalaze otisci koralja, a jedini dobro izražen što sam ga ovdje vidio otišao je u Englesku da zauzme mjesto u jednoj veoma bogatoj zbirci, kao što su tamo otišle i neke ribe što sam ih

▲ Alberto Fortis: Viaggio in Dalmazia, 1774.

▲ Dio fosila ribe na jednoj od skalina crkvice

dobio na tome mjestu. Ima tu i okamenjenih školjaka mitula, ali su oštećene i izobličene. More nema topoloških razloga da se udaljava, pa osvaja obalu Žukove i malo-pomalo potapa zakrivljene slojeve pločasta mramora u kojemu su pokopani riblji kosturi. Njih će s protjecanjem vremena pokriti šljunak i pijesak pomiješan s luskarima Jadrana, pa će zadavati glavobolje prirodnicima budućih vjekova, ako ikad itko bude izučavao to mjesto koje će biti pod vodom ili opet na suhu. Zar ne bi zaisa trebalo žaliti prirodnjaka koji izvuče neku okaminu s kamenita morskoga dna i povjeruje da su je načinile vode pod kojima je ležala? Činjenice ipak očit dokazuju da obično nije tako; to jasno pokazuju i veliki komadi lenticularnih i ortocentričnih mramora što ih koraljari svojim napravama izvlače iz dubina našeg Jadrana. Riblji

▲ Uvala Žukova iz Fortisovih zapisa

kosturi u Žukovi, koji se krupnim koracima potapaju zajedno sa slojevima u kojima leže, jamačno ne pripadaju našem moru koje je nastalo mnogo poslije njih. Ja ih sada nemam pri ruci da im opišem najprepoznatljivije dijelove i utvrdim kojem rodu pripadaju i kojoj se od poznatih vrsta pridružuju.

Jedno seoce daleko od mora, zvano Vrbanj, ima drugi kamenolom pločasta mramora u kojem se također nalaze ribe; ali da bi se dobile treba čekati čitave tjedne i o svom trošku zapošljavati kopače kojima nije stalo do tih neobičnosti."

Sudeći po studiji Žarka Muljačića „Putovanja Alberta Fortisa po Hrvatskoj i Sloveniji“ (1765.-1791.), čini se da je Fortis i sâm pronašao fosile riba, što je i zabilježio u jednome pismu L. Spallanzaniju (datiranome 15. svibnja 1773.): „O' trovato sull'Isola di Lesina bellissimi pesci fossili (il solo difetto de' quali è l'esser troppo vari) che nulla àno che fare con Vulcani, da quando si vede esaminando l'Isola tutta, e i monti vicini del Continente”.

Iz ovih zapisa možemo iščitati podosta zanimljivih podataka o samom Fortisu, no istovremeno i o razini ukupnog znanja u njegovom vremenu. Ne samo da je u prilično nepristupačnim predjelima uspio uočiti niz paleontoloških zanimljivosti, nego je, premda je moderna geologija kao

▲ Primjeri tradicijske arhitekture u kojoj je korišten pločasti vapnenac kao građevni kamen, otok Hvar

znanost utemeljena nešto kasnije, Fortis već u drugoj polovici 18. stoljeća ispravno postavio neke geološke postulate i uočio brojne uzročno-posljedične pojave koje će biti prepoznate kao temeljne. Ipak, treba odmah reći da je koristio i neke danas neprimjerene izraze, kao što je „mramor“ u gornjem citatu, tamo gdje je zapravo riječ o vapnencu. Međutim, i dan-danas je vrlo česta pogrešna uporaba riječi mramor, umjesto vapnenca, a radi se o dvjema posve različitim vrstama stijena: vapnenac je sedimentna stijena, vrlo česta u našem priobalju, a mramor je metamorfna ili preobražena stijena. Dakle, imaju posve drugačije podrijetlo, mramor nastaje metamorfozom vapnenca, rekristalizacijom pri povišenoj temperaturi i u Hrvatskoj zapravo nema ležišta mramora u petrološkom smislu. Što se tiče uvala Žukova, puno godina nakon što je Fortis napisao svoj *Viaggio*, tamo se zaputila međunarodna ekspedicija *National Geographica* u kojoj sam i sama sudjelovala. Fosilnih riba nismo pronašli baš previše, ali smo zato naišli na jedno drugo spektakularno otkriće, no to je već tema za poseban prilog...

O Gorjanoviću-Krambergeru i muzejskoj baštini

Jedinstvena zbirka fosilnih riba iz pločastih vapnenaca otoka Hvara čuva se u

FELJTON

U POTRAZI ZA IZGUBLJENIM VREMENOM

▲ Dragutin Gorjanović-Kramberger

▲ Fosilna ribica iz dvora tete Elvire Vranković, Dol, otok Hvar

▲ Kršćanski simbol ribe

Hrvatskome prirodoslovnom muzeju u Zagrebu, a pojedini se primjerci nalaze i unutar zbirki mnogih muzeja bivše Austro-Ugarske Monarhije, poglavito u Beču, ali i drugih velikih europskih muzeja, primjerice u Londonu. Međutim, i u jednome malom, ali iznimno dragocjenom muzeju također se pomno čuva nekoliko fosilnih riba iz ovoga područja, zahvaljujući maru i interesu, nažalost preminulih, padre Tonča Deškovića i Nikše Petrića, a riječ je o Muzeju Dominikanskog samostana u Starome Gradu na Hvaru. Ipak, najveći doprinos poznavanju fosilnih riba dao je potkraj 19. stoljeća veliki hrvatski paleontolog Dragutin Gorjanović-Kramberger, koji se, prije nego što će postati svjetski poznat otkrićem krapinskog pračovjeka, bavio proučavanjem fosilnih riba, te je prikupio i determinirao većinu hvarskih primjeraka koji se danas čuvaju u Hrvatskome prirodoslovnom muzeju.

O tome, između ostaloga, davne 1892., piše: „Hvarski pločasti vapnenci sa ostanci riba proučeni su u dva smjera: faunistički i stratigrafski. Premda su zaključci izvedeni na temelju jedne i druge vrsti iztraživanja posve istovjetni, ipak se još do danas nije moglo definitivno riješiti pitanje o starosti ovih pločastih vapnenaca“. Među inima, s ovoga su područja određene ribe znanstvenoga nazivlja: *Coelodus lesinensis*, *Belonostomus novaki*, *Belonostomus dalmaticus*, *Thrissops microdon*, *Thrissops exiguus*, *Clupea brevissima*, *Scombroclupea*

macrophthalmata i druge. Ima tu srodnika današnjih srdela i nekih drugih riba, no većinom se radi o ribama koje su izumrle u velikom valu masovnog izumiranja koji se dogodio krajem razdoblja krede.

Gorjanović-Kramberger je, pritom moram naglasiti, imao u prikupljanju veliku pomoć lokalnih hvarskih zaljubljenika u prirodoslovlje, pa su, primjerice Grgur Bučić i Ivan Krstitelj Novak, gotovo jednako zaslužni za očuvanje nekih od ovih dragocjenih fosila.

I sama sam bila u prigodi istraživati hvarske pločaste vapnence, pa mogu iz prve ruke reći da je fosilne ribe danas iznimno teško pronaći u ovim naslagama, stoga se nameće pretpostavka da su one locirane samo u stonovitim lećama pločastih vapnenaca.

A blizu kraja, neka mi bude dopušteno spomenuti još nešto: u prava mala graditeljska remek-djela ubrojila bih i stare kamene krovove u Dalmaciji i Istri - njih su svojim rukama u neka davna vremena slagali negdašnji ribari i težaci upravo od tankih kamenih ploča iz facijesa, tzv. pločastih vapnenaca! Premda postoje od davnih vremena, tradicijska arhitektura tek im je u posljednje vrijeme počela pridavati važnost, a uistinu bi ih trebalo sačuvati kao jedinstveni primjer uporabe kamena, materijala najbližeg čovjeku od početaka civilizacije do danas.

O simboličkim ribama

Ono što je također zanimljivo u priči o kamenim ribama i ribama uopće jest sim-

bolika ribe koja je prisutna i poznata u mnogim razdobljima i različitim drevnim civilizacijama te ima vrlo bogatu ikonografiju, a uz stanovite specifične primjene proširila se kasnije i na kršćanstvo. Grčku riječ *ichtys* (riba) kršćani su uzeli kao ideogram, smatrajući svako od pet grčkih slova početnim slovom pet riječi: Isus Krist, Sin Božji, Spasitelj, *Jesus Christos Theu Yios Sôter*.

Odatle i brojni simbolički prikazi ribe na starokršćanskim spomenicima (poglavito pogrebnim). Riba je nadahnula i cijeli niz simbola kršćanskih umjetnika: kad na leđima nosi brod, simbolizira Krista i njegovu Crkvu; kad nosi košaru s kruhom, ili ako se sama nalazi na tanjuru, predstavlja Euharistiju; riba se koristila kada su se kršćani krili po katakombama pa bi na zidove crtali ribe koje bi im pokazivale put, a Rimljani nisu poznavali značenje simbola pa bi se u podzemnom labirintu katakomba izgubili. Možda je to jedan od razloga zbog kojih su ljudi ploče s otiscima fosila riba ugrađivali u svoje zidove, okućnice, poput onoga, već vremenom istrošenog, fosila ribice iz dvora tete Elvire Vranković iz Dola na Hvaru.

Ne znam je li i bezimni graditelj crkvice sv. Nikole u Starome Gradu imao na umu ovu jaku simboliku kada je u stepenice s vanjske strane crkve ugradio dvije ploče s otiscima fosilnih riba, pronađene vjerojatno nedaleko od mjesta gdje je crkvice izgrađena. To vjerojatno nikada nećemo saznati. Ali one će ostati, nadam se (premda, koliko mi se čini, u zadnjoj obnovi crkvice o tome nitko nije vodio brigu), zauvijek zarobljene u tim skalinama, svjedočeći o jednome vremenu koje je zauvijek nestalo i o jednome moru kojega više nema...

17.2.2016 www.akademija-art.hr

Stranica/Termi

Naslov: Mak Melcher: Triptih

Autor: Akademija-Art on 17 Velja a 2016.

Rubrika/Emisija:

Žanr: Internetsko izvješ e

Površina/Trajanje: 1,00

Naklada:

Ključne riječi: GALERIJA ANTUNA AUGUSTIN I A

<http://www.akademija-art.hr/art/izlozbe/35080-mak-melcher-triptih>

AkademijaArt

HR ART PANO MOZAIK MAG GLOBUS SPORT

Mak Melcher: Triptih

Written by Akademija-Art on 17 Veljača 2016.

Predstavljamo novi rad kipara Maka Melchera naslovljen "Triptih", kojeg će autor predstaviti na izložbi u Galeriji Mazuth u Zagrebu. Otvorenje izložbe je u četvrtak 18. veljače u 20h. (Galerija Mazuth, Vladimira Varićaka 11, Soboština, Zagreb)

U nastavku pročitajte više o radu, u tekstu Feđe Gavrilovića

Veliki trodijelni reljef Maka Melchera, svojom ispucanom glinenom površinom, pričvršćenom za nosače na zidu, podsjeća na strukture Glihinih gromača, na fotografiju Zemlja žeda Milana Pavića (1953.), ili na opore tekture enformela. Materija je jedino sa čime smo suočeni pred ovim radom, živa materija gline, to meso zemlje od kojega su u različitim mitologijama inkarnirani ljudi. Njoj je pušteno da diše, da puca, da se suši i na kraju da otpada, dopušten joj je neometan životni ciklus u galerijskom prostoru, pri

Najčitanije

Iznimna ženstvenost i elegancija kao odlike brenda Buba Bu

Buba Bu design brand je koji je preko noći osvojio brojne trendseterice i žene koje vole biti drugačije i posebnije Čista ženstvenost i romantika pršte iz svake nove Buba Bu kolekcije, a što nas...

[Više...](#)

Ministru Zlatku Hasanbegoviću ne treba podrška nikoga, horda ga smijeniti ne može

čemu je umjetnikova intervencija minimalna – on je tek nanio slojeve na zid, poslao tu gomilu zemlje u život, kao odgovorni otac, ne miješajući se u daljnji razvoj i neminovnu propast svoga djeteta. Jer svako živo biće mora doživjeti svoje osipanje i krah. Melcher je toga svjestan, pa zato njegove instalacije i nisu trajnog karaktera. Glina je nabacana na držače i prepuštena na milost i nemilost vremenu, baš poput ljudskoga života koji nema nikakvu posebnu svrhu, osim pukog bivanja, sve do svoga konca. Evo još jedne poveznice, nakon one mitološke, materije gline sa ljudskim tijelom.

„Sve što postoji rođeno je bez razloga, živi zbog slabosti i umire slučajno“, pisao je Sartre u Mučnini. Apriornom smislu života, koji nude religijski ili humanistički sustavi razmišljanja, on je suprotstavio njegovo stalno osmišljavanje, stalno grabljenje smisla i opravdavanje svoga postojanja pred sobom. Jedno od takvih je i umjetničko stvaralaštvo. A kakva bi se umjetnost mogla bolje usporediti sa egzistencijalističkom mišlju, negoli ona koja svoj smisao nalazi u sebi samoj, to jest u svome gradivu, koja čistom snagom svoga tijela udahnuje život, najprije sebi, a potom i prostoru u kojemu se nalazi.

To je na neki način i „smrt autora“, odnosno nositelja univerzalnog i konačnog značenja djela. Na zemlji ovog umjetničkoga rada, niknut će ono čega su sjeme posijali promatrači. Djelovanje kipara svedeno je na postavljanje terena, koji se sam gradi, drhtavom mrežom linija i ekspresivnim brazdama, slijedom inherentnih mu fizikalnih zakona. U iskušenju sam prizvati i nenarativnost, apstraktnost djela, odnosno činjenicu da ono ne

Posljednjih dana zaredale su 'ONLINE' peticije kojima se traži ultimativna smjena ministra kulture dr. Zlatka Hasanbegovića, peticiju je potpisalo stotinjak parazita državnog proračuna i nekoliko...

[Više...](#)

Đavolji ples posrnuli anđela

KOMENTAR
Akademija-
Art

Izložba Hrvatske udruge likovnih umjetnika i likovnih kritičara u Đakovu

IZLOŽBE
Sanda
Stanačev
Bajzek

Dječja kazališna premijer u Zaprešiću

TEATAR
Stella
Katić

Predsje

priziva neke simbole ili išta drugo van sebe sama, međutim nije li i ovo moje tumačenje zapravo zbir metafora i priča, koje su odjeknule u meni posredstvom ovog ostvarenja? Iako njegova tema nije ništa nego ono samo, svako njegovo percipiranje novi je narativ. Dapače, mogao bih reći da ne postoji takvo što kao nenarativno umjetničko djelo (jer naracija je u rukama, to jest jeziku, mogućeg interpreta, a njih je bezbroj). Također, niti bi se neko djelo trebalo olako smatrati (isključivo) narativnim, jer je (primjerice) figurativni prizor ili lik uvijek plod nekog sredstva i načina, u kojima nalazimo razliku između stilova, umjetničkih ličnosti, pa i kvalitete.

Često se citira da je Antonio Canova za skulptorske materijale rekao: „Glina je život, gips je smrt, mramor je uskrsnuće“. Ove glinene ploče rezoniraju svojom živošću dok se skrućuju: ostavljajući tragove na svojoj površini i djelujući poput naših lica koja se boreju pod pritiskom godina. Za razliku od spomenutog prethodnika, Melcher ne zakoračuje u pitanja onostranog, a za izraz cijele dramatičke ljudskoga života, dovoljno mu je nekoliko kila dobre gline, kao, uostalom, i drevnim bogovima, lončarima naše rase.

Mak Melcher rođen je 1983. godine u Mostaru. Godine 2002. maturirao je na Školi primijenjenih umjetnosti i dizajna u Zagrebu, odsjek za dizajn keramike, a 2003. upisuje Akademiju likovnih umjetnosti u Zagrebu, smjer kiparstvo. Godine 2008. diplomirao u klasi Mira Vuca. Trenutno radi kao profesor u Školi primijenjene umjetnosti i dizajna u Zagrebu. Izlagao je na nizu skupnih izložaba, sudjelovao na brojnim kiparskim kolonijama, i održao je nekoliko samostalnih izložaba (Galerija Vladimir Bužančić, Zagreb; Galerija Antuna Augustinčića, Klanjec; Izložbeni salon Izidor Kršnjavi, Zagreb). Godine 2001 dobitnik je otkupne nagrade na

Vlade Oreškovića
paraolimpijca
Vi ste dokaz da trud, upornost i vjera mogu pomaknuti granice

POLITIKA
Akademija-Art

Kako izgledaj redizajn Converse

MODA
Akademija-Art

Zvonik na vodi

ZANIMLJIVOSTI
Akademija-Art

Rihanna kolekcij predstavlja na New York Fashion Weeku

MODA
Akademija-Art

Hrvatski studenti otvoreni za priliku za belgijsku stipendiju od čak 7.500 eura

POSLOVNI KLUB
Akademija-Art

natječaju za spomenik hrvatskim
braniteljima u Belom Manastiru, a 2013.
nagrade na 32. Salonu mladih.

 **Dokumentarni
film „Sveta
Hrvatska”**
FILM Akademija-
Art

 **Hrvatska
poljoprivreda i
službeno
najgora u
Europskoj
Uniji**
POSLOVNI KLUB
Akademija-Art

 **Pronađeno
glazbeno djelo
koje su
zajedno
napisali
Mozart i
Salieri**
GLAZBA
Akademija-Art

 **Hoće li
Slovenka
postati
američka prva
dama?**
CELEBRITIES
Akademija-Art

 **Treći svjetski
rat: Najteži
scenarij kojeg
realpolitika ne
isključuje**
SVIJET
Akademija-Art

 **18. Dani
ljepote &
fitnessa**
ŽENA ZNA
Akademija-Art

 **Njega ruku i
stopala**
ŽENA ZNA
Akademija-Art

 **Adele na
novoj
naslovnici
Vogua**
CELEBRITIES
Akademija-Art

 **Pahor: Ako
arbitri prekinu
postupak to bi
bio udarac
odnosima sa
Zagrebom**
SUSJEDSTVO
Akademija-Art

 **Tomislav
Marijan
Bilosnić:
KRIŽNI PUT**
KNJIGA

Naslov: Triptih - Mak Melcher

Autor:

Rubrika/Emisija:

Žanr: Internetsko izvješće

Površina/Trajanje: 1,00

Naklada:

Ključne riječi: GALERIJA ANTUNA AUGUSTIN I A

<http://www.culturenet.hr/default.aspx?id=68839>

info **natječaji** iza scene iz perspektive manifestacije svakodnevica adresar pretraživanje

IZLOŽBA

Triptih - Mak Melcher

vrijeme: 18.02.2016. 20,00

mjesto: Zagreb; Galerija Mazuth, Vladimira Varićaka 11

url: <http://galerijamazuth.com>

Izložba pod nazivom 'Triptih' Maka Melchera otvara se u četvrtak, 18. veljače, u 20 sati, u zagrebačkoj Galeriji Mazuth.

Veliki trodijelni reljef Maka Melchera, svojom ispucanom glinenom površinom, pričvršćenom za nosače na zidu, podsjeća na strukture Glihinih gromača, na fotografiju Zemlja žeđa Milana Pavića (1953.), ili na opore teksture enformela. Materija je jedino sa čime smo suočeni pred ovim radom, živa materija gline, to meso zemlje od kojega su u različitim mitologijama inkamirani ljudi.

Njoj je pušteno da diše, da puca, da se suši i na kraju da otpada, dopušten joj je neometan životni ciklus u galerijskom prostoru, pri čemu je umjetnikova intervencija minimalna – on je tek naneo slojeve na zid, poslao tu gomilu zemlje u život, kao odgovorni otac, ne miješajući se u daljnji razvoj i neminovnu propast svoga djeteta. Jer svako živo biće mora doživjeti svoje osipanje i krah. Melcher je toga svjestan, pa zato njegove instalacije i nisu trajnog karaktera. Glina je nabacana na držače i prepuštena na milost i nemilost vremenu, baš poput ljudskoga života koji nema nikakvu posebnu svrhu, osim pukog bivanja, sve do svoga konca. Evo još jedne poveznice, nakon one mitološke, materije gline sa ljudskim tijelom.

„Sve što postoji rođeno je bez razloga, živi zbog slabosti i umire slučajno“, pisao je Sartre u Mučnini. Apriornom smislu života, koji nude religijski ili humanistički sustavi razmišljanja, on je suprotstavio njegovo stalno osmišljavanje, stalno grabljenje smisla i opravdavanje svoga postojanja pred sobom. Jedno od takvih je i umjetničko stvaralaštvo. A kakva bi se umjetnost mogla bolje usporediti sa egzistencijalističkom mišlju, negoli ona koja svoj smisao nalazi u sebi samoj, to jest u svome gradivu, koja čistom snagom svoga tijela udahnjuje život, najprije sebi, a potom i prostoru u kojemu se nalazi.

To je na neki način i „smrt autora“, odnosno nositelja univerzalnog i konačnog značenja djela. Na zemlji ovog umjetničkoga rada, niknut će ono čega su sjeme posijali promatrači. Djelovanje kipara svedeno je na postavljanje terena, koji se sam gradi, drhtavom mrežom linija i ekspresivnim brazdama, slijedom inherentnih mu fizikalnih zakona. U iskušenju sam prizvati i nenarativnost, apstraktnost djela, odnosno činjenicu da ono ne priziva neke simbole ili išta drugo van sebe sama, međutim nije li i ovo moje tumačenje zapravo zbir metafora i priča, koje su odjeknule u meni posredstvom ovog ostvarenja? Iako njegova tema nije ništa nego ono samo, svako njegovo percipiranje novi je narativ. Dapače, mogao bih reći da ne postoji takvo što kao nenarativno umjetničko djelo (jer naracija je u rukama, to jest jeziku, mogućeg interpreta, a njih je bezbroj). Također, niti bi se neko djelo trebalo olako smatrati (isključivo) narativnim, jer je (primjerice) figurativni prizor ili lik uvijek plod nekog sredstva i načina, u kojima nalazimo razliku između stilova,

Veljača 2016						
PO	UT	SR	ČE	PE	SU	NE
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12	13

NEWSLETTER
PRIJAVA

Rendez — VOUS

iz medija

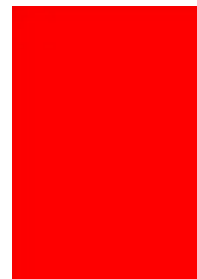
- Filmski.net- ZagrebDox pun majstora
- Billen.org - Javne kulturne institucije ili ugostiteljsko-turističke atrakcije?
- Lonely Circus- „Htjeli smo stvarni dijalog između cirkusa i glazbe“ - gostovanje u ZKM-u

Kreativna
Europa

tagovi

festival film fotografija glazba
izložba kazalište književnost
koncert likovna umjetnost nagrada
natječaj predstava
predstavljanje projekcija
umjetnost Zagreb

umjetničkih ličnosti, pa i kvalitete.

Često se citira da je Antonio Canova za skulptorske materijale rekao: „Glina je život, gips je smrt, mramor je uskrsnuće“. Ove glinene ploče rezoniraju svojom živošću dok se skrućuju: ostavljajući tragove na svojoj površini i djelujući poput naših lica koja se boraju pod pritiskom godina. Za razliku od spomenutog prethodnika, Melcher ne zakoračuje u pitanja onostranog, a za izraz cijele dramatike ljudskoga života, dovoljno mu je nekoliko kila dobre gline, kao, uostalom, i drevnim bogovima, lončarima naše rase. Feđa Gavrilović

Mak Melcher rođen je 1983. godine u Mostaru. Godine 2002. maturirao je na Školi primijenjenih umjetnosti i dizajna u Zagrebu, odsjek za dizajn keramike, a 2003. upisuje Akademiju likovnih umjetnosti u Zagrebu, smjer kiparstvo. Godine 2008. diplomirao u klasi Mira Vuče. Trenutno radi kao profesor u Školi primijenjene umjetnosti i dizajna u Zagrebu. Izlagao je na nizu skupnih izložaba, sudjelovao na brojnim kiparskim kolonijama, i održao je nekoliko samostalnih izložaba (Galerija Vladimir Bužančić, Zagreb; [Galerija Antuna Augustinčića](#), Klanjec; Izložbeni salon Izidor Kršnjavi, Zagreb). Godine 2001 dobitnik je otkupne nagrade na natječaju za spomenik hrvatskim braniteljima u Belom Manastiru, a 2013. nagrade na 32. Salonu mladih. (M.K., 17.02.2016)

.....
Tagovi: [galerija mazuth](#), [mak melcher](#)

